

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ №1

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГІКА

Галузь знань 26 Цивільна безпека
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність (поліцейські)
Шифр за ОПП: ОК 1

Мова навчання: українська

Кропивницький – 2023

Розробник:
АКСЬОНОВА Віра, професор кафедри
 соціально-гуманітарних дисциплін,
 доктор філософських наук, професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
 Протокол № 3 від 02.10.2023 р.

Т.в.о. завідувача кафедри

Анжела ГЕЛ'БАК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
 Правоохоронна діяльність (поліцейські)
 «02» жовтня 2023 р.

Гарант ОПП

Ольга МЕРДОВА

**Лист оновлення та перезатвердження
 робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри- розробника РПДН	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	1-й	2-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	3 / 90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	14 годин	4 години
Семінарські:	16 годин	6 годин
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	60 годин	80 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	Залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи	1:2	1:10

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців та фахівчинь правоохоронної діяльності, які володіють навичками абстрактного мислення та методами виконання логічних операцій для реалізації завдань Національної поліції України в сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку тощо.

Завдання: навчити здобувачів і здобувачок вищої освіти засадам наукової методології формулювання тези у доведенні, її аргументація; здатність будувати й перевіряти гіпотези та версії) теоретико-методологічних основ поліцейської діяльності; оволодіння методами абстрактного, логічного, аналізу та синтезу:

сформувати навички критичного мислення при аналізі світоглядних, соціально-культурних та особистісно значущих проблем; використання принципів логічного мислення у практичних ситуаціях (аналізувати юридичну термінологію, тлумачити правові документи, знаходити у них протиріччя у процесі правової кваліфікації злочину чи правопорушення) поліцейської діяльності; навчити аналізувати та порівнювати інформацію з різних джерел; формування у майбутніх працівників поліції знань, умінь та навичок самостійної роботи та самодисципліни, що відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад працівників Національної поліції України та завданням, які ставляться перед поліцією на конкретному етапі розвитку українського суспільства, що передбачає досягнення певного рівня підготовки здобувачів вищої освіти; вироблення навичок самостійного аналізу адміністративно-правових явищ та прийняття обґрунтованих рішень щодо них; формування вмій варіативно розв'язувати професійні завдання поліцейської діяльності; узагальнення і розповсюдження передового досвіду органів поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, боротьби з правопорушеннями, підтримання публічної безпеки і порядку тощо.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна є вихідною. Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування всіх освітніх компонентів, адже логіка – це наука про правильне мислення.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання	
	ПРН 4	ПРН 10
володіти методами абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу та синтезу;	+	+
використовувати принципів логічного мислення у практичних ситуаціях (аналіз юридичних термінів, тлумачення правових документів, пошук у них протиріч, застосування логічних методів у процесі правової кваліфікації злочину/правопорушення);	+	
володіти принципами наукової методології (формулювання тези у доведенні, її аргументація, здатність будувати й перевіряти гіпотези та версії);		+
використовувати навички критичного мислення при аналізі світоглядних, соціально та особистісно значущих проблем;	+	+

вміти аналізувати та порівнювати інформацію з різних джерел;	+	+
володіти навичками самостійної роботи та самодисципліни	+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
лекції		семінар.	практич	сам. роб	лекції	лекції		семінар.	практич	сам. роб	лекції	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Предмет логіки та її практичне значення												
Тема 1. Предмет і значення логіки як науки	18	2	2	-	-	14	18	1	-	-	-	17
Тема 2. Поняття та логічні операції з ними	18	2	2	-	-	14	18	1	-	-	-	17
Тема 3. Судження та їх роль у судово-слідчому пізнанні	18	4	4	-	-	10	18	-	2	-	-	16
Тема 4. Умовивід та його імплікації	18	4	4	-	-	10	18	2	2	-	-	14
Тема 5. Епістемічна логіка та основи теорії аргументації <i>Модульна контрольна робота*</i>	18	2	4	-	-	12	18	-	2	-	-	16
Усього годин	90	14	16	-	-	60	90	4	6	-	-	80

* Модульна контрольна робота проводиться лише на денній формі навчання

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і значення логіки як науки. Закони логіки. Визначення предмету логіки. Процес мислення та його основні форми. Співвідношення мислення і мовлення. Поняття логічної форми. Основні принципи побудови формалізованих міркувань. Мова формальної логіки. Загальна та прикладна, традиційна й сучасна логіка. Логічні особливості правового мислення. Значення логіки для формування культури юридичного мислення. Сутність формально-логічного закону. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Сучасні уявлення про формально-логічні закони.

Тема 2. Поняття та логічні операції з ними. Сутність поняття як форми мислення. Логічні засоби утворення понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. Зміст і обсяг поняття. Закон оберненого

відношення між змістом та обсягом поняття. Види понять. Відношення сумісності й несумісності. Види відношень сумісності: рівнозначність, перехрещення, субординація. Види відношень несумісності: координація, протилежність, протиріччя. Операції з поняттями: визначення, ділення, обмеження й узагальнення понять.

Тема 3. Судження та їх роль у судово-слідчому пізнанні. Загальна характеристика судження. Судження як відображення тотожностей і відмінностей між предметами. Структура судження. Види простих суджень. Логічний квадрат. Значення істинності суджень. Складні судження: умовні, розділові й еквівалентні. Таблиці істинності складних суджень та їх застосування в юридичній практиці. Некатегоричні судження. Логічна модальність. Види модальних суджень. Закони модальної логіки. Норми в модальній логіці. Філософські й прикладні питання логіки норм. Деонтична логіка та право. Закони деонтичної логіки. Еротетика. Структури мови типу «питання-відповідь» та їх роль у розвитку знання. Основні характеристики питань. Поняття відповіді. Основні характеристики відповідей. Юридичний діалог. Різновиди діалогу та поля діалогу. Правила судової полеміки.

Тема 4. Умовивід та його імплікації. Умовивід як форма мислення та його роль у судово-слідчому пізнанні. Види умовиводів: індукція, дедукція, традукція. Безпосередні умовиводи. Дедукція. Простий категоричний силізм, його правила, фігури та модуси. Скорочені, складні й складноскорочені силізми. Дедуктивні умовиводи зі складних суджень. Суто умовні та умовно-категоричні умовиводи. Розділово-категоричні умовиводи. Умовно-розділові (лематичні) умовиводи. Індуктивні умовиводи та їх види. Повна індукція. Неповна індукція. Популярна індукція. Наукова індукція (канони Мілля). Умовиводи за аналогією. Види аналогії. Роль аналогії в науці й правовому процесі. Правова оцінка за аналогією до закону або за прецедентом.

Тема 5. Епістемічна логіка та основи теорії аргументації. Сутність та завдання епістемічної логіки. Наукова проблема. Основні форми наукового знання: аксіома, гіпотеза, теорія. Види гіпотез. Умови формування гіпотези. Версія як різновид гіпотези. Класифікація версій. Верифікація та фальсифікація версій. Доведення та спростування гіпотез. Структура доказу. Прямі й непрямі доведення. Спростування. Аргументація та її структура: теза, основа, демонстрація. Правила й помилки щодо тези, аргументів та демонстрації.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання: логічні завдання та тести;

- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання: робота в малих групах, мозковий штурм.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання

	Поточний контроль			Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік/екзамен
	30	10	20	40
Всього за навчальну дисципліну	100			

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 30 =$$

Модульна контрольна робота

- 19-20 балів – «5» відмінно;
- 15-18 балів – «4» добре;
- 10-14 балів – «3» задовільно;
- 0-9 балів – «0» незадовільно.

При оцінюванні заліку/екзамену на денній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

для заочної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські заняття	Самостійна робота	Екзамен
	20	20	60
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 20 =$$

При оцінюванні екзамену на заочній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 50-60 балів – «зараховано» – здобувач/здобувачка повністю виконав/виконала завдання та надав/надала правильне юридичне тлумачення отриманим результатам (або правильно відповів/відповіла на 50-60 тестових завдань).

- 40-49 балів – «зараховано» – здобувач/здобувачка виконав/виконала завдання та допустив/допустила незначні помилки, що суттєво не впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 40-49 тестових завдань);

- 30-39 балів – «зараховано» – здобувач/здобувачка надав/надала ідею розв'язання завдання, але у розрахунках або в юридичних висновках існують значні помилки, які приводять до викривлення рішення (або правильно

відповідь/відповіла на 30-39 тестових завдань);

- 0-29 балів – «незараховано» – здобувач/здобувачка не може виконати завдання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповідь/відповіла на 0-29 тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
82-89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками
75-81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок
67-74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Ряшко В. Логіка. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.
2. Хоменко І.В. Логіка: теорія та практика. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 400 с.

Додаткові

1. Aksonova B. Possible logical errors (preventive approach) in deductive inferences of pilot's decision // Управління високошвидкісними рухомими

об'єктами та професійна підготовка операторів складних систем: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 24-25 листопада 2016 р.). Кропивницький, 2016. С. 213–214.

2. Аксьонова В.І., Бурматов І.В. Логіка в екстремальній професії – феномен соціокультурної реалізації потреб молоді// Науковий вісник інноваційних технологій: зб. наук. праць. Київ-Кіровоград: Вид-во «Компринт». 2017. № 1 (13). С.63 –71.

3. Аксьонова В.І., Бурматов І.В. Дух логічної культури в екстремальній професії – реалізація професійної комунікації молоді// Науковий вісник Льотної академії Національного авіаційного університету. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. праць. Кропивницький: Вид-во КЛА НАУ, 2017. Вип. 1. С. 309 – 314.

4. Аксьонова В.І. Криза соціокультурної ідентичності особистості як наслідок соціокультурної дезінтеграції суспільства: соціально-філософський аналіз. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. праць. Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2013. Вип. 55. С. 179 – 193.

5. Аксьонова В.І. Патріотизм–феномен парадигми комунікативного суспільства. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. Вип.10. С. 7-9.

6. Конверський А. С. Традиційна логіка. Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 425 с.

7. Конверський А. Критичне мислення: Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.

8. Конверський А. С. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 350 с.

9. Ряшко В. І., Ряшко О. В. Теоретичні питання логіки в професійній діяльності юриста. Львів: ЛДУВС, 2010. 452 с.

10. Тофтул М. Логіка: словник-довідник. Київ: ВЦ Академія, 2012. 312 с.

11. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки: Навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 280 с.

12. Kelley, D. The Art of Reasoning. An Introduction to Logic and Critical Thinking. 4 th ed. W.W. Norton and Co. Inc., 2013. 605 p.

13. Swatrigе, С. The Oxford Guide to Effective Argument and Critical Thinking. Oxford University Press, 2014. 248 p.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141(з наступними змінами та доповненнями).

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=165>